

8. Сорокін А. Документи фонду 1697 Державного архіву міста Києва як джерело з історії українсько-литовських зв'язків у 1990–1991 рр. *Етнічна історія народів Європи*. 2018. Вип. 56. С. 133–137. URL: <http://ethnic.history.univ.kiev.ua/data/2018/56/articles/21.pdf> (дата звернення: 20.04.2023).

9. Bogorodetska O. Peculiarities of Polish-Ukrainian partner cities' cooperation in the context of Poland's public diplomacy. *Politeja*. 2021. № 5(74). P. 163–175.

10. Faliński S. Aktywność międzynarodowa Warszawy. *Kwartalnik naukowy uczelni Vistula*. 2015. № 3(45). P. 145–160.

Хижняк Владислав

*Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад
“Міжрегіональна Академія управління персоналом”»*

УКРАЇНА ТА ПОЛЬЩА: ДОСВІДИ СУСІДСТВА

Ключові слова: відносини, партнерство, союз, розвиток.

Keywords: reletionships, partnership, union, development.

Україна та Польща з давніх часів ділили спільний кордон, проте суперечки різного характеру відбувалися повсякчас. У багатій історії обох країн місце знайшлося і збройним конфліктам. Першим із таких конфліктів стала війна, яка розгорнулася на теренах Східної Галичини відразу після розпаду Австро-Угорщини та завершення Першої світової війни.

Цілі визвольних рухів українців та поляків у Другій світовій війні були тожними (здобуття незалежності), але через територіальні непорозуміння – взаємозаперечними. Поляки боролися за відновлення своєї держави у довоєнних кордонах, українці – за «обнуління» ситуації та проведення кордону між Польщею й Україною за етнічним принципом. Жодна сторона не бажала поступатися іншій, тож неодноразові спроби порозумітись не дали результату. Олії у вогонь додавали треті сили – нацисти та «совети», які усіляко роздмухували протиріччя між поляками та українцями, аби не дати їм об'єднатися у боротьбі проти спільного ворога – тоталітарних режимів. Боротьба обох народів за звільнення від окупації, здобуття незалежності та контроль над Волинню, Галичиною і Холмщиною вилилася у повномасштабну війну між польським та українським підпіллям і повстанськими загонами. Крім них, до конфлікту долучилися також нацистська окупаційна адміністрація та її силові структури, радянські партизани, дезертири й кримінальні банди, а також цивільне населення [2].

Із того часу багато чого змінилося, і після здобуття незалежності українсько-польські відносини отримали зовсім інший вектор розвитку. Із емпіричного погляду тенденція щодо співпраці в міжнародній політиці стала більш прийнятною. Попри всю повагу до елегантності реалістичних дедуктивних міркувань, заснованих на відсутності міжнародної наднаціональної сили (Power), тоді, коли конфлікт усе ще широко проявляється по всьому світу, світова політика змінилася: змінилися методи її ведення, адже стимулів до вдавання у масштабне насильство стало менше через стримуючі фактори, як-от ядерна зброя [1, 9].

Економічне співробітництво між Україною та Польщею, підґрунтя якого було закладено у період перебування двох держав у складі соціалістичного табору,

зокрема й членства у Раді економічної взаємодопомоги, підстави для активізації та поглиблення отримало зі здобуттям ними політичної незалежності. Значний вплив на відносини сторін справив вступ до Євросоюзу (ЄС) Польщі (1 травня 2004 р.): відтоді, співпрацюючи з сусідом на своєму західному кордоні, Україна мусить зважати на його приналежність до спільноти та союзні вимоги й правила. Інтеграція до Європейського Союзу як один із головних пріоритетів зовнішньої політики України актуалізує проблему економічного співробітництва з державами-членами євроспільноти, чільне місце серед яких із повним правом посідає Республіка Польща (РП).

На користь співпраці з Польською державою вплинули усталені політичні, соціальні та господарські зв'язки, спільність кордону, а також політика сприяння, що її стосовно євроінтеграційних устремлінь нашої держави демонструє урядова Варшава. З-поміж понад двадцяти стратегічних партнерів, що їх має Україна, відносини з Польщею, на загальне переконання експертів, найбільше відповідають заявленому формату та є стратегічними де-факто. Проте якщо відповідність політичного складника співпраці рівню стратегічного партнерства не піддають сумніву, адекватність співпраці в економічній сфері – питання дискусійне [3, 31–32]. На прикладі сучасних українсько-польських відносин можна помітити, що вони розвиваються під впливом міркувань безпеки та обопільного прагнення до більш тісної співпраці, і належать до категорії стратегічного партнерства. Але їм не вдалося уникнути низки непорозумінь та конфліктів.

Сусідство залишається вразливим через зміни регіонального середовища, внутрішні політичні процеси і через частково невдале комбінування інтересів та ідеалів обох сторін. Для української зовнішньої політики періоду першого десятиріччя незалежності характерне декларування значної кількості стратегічних партнерів, що не відповідало реаліям відносин. Глибина стратегічного партнерства між Польщею та Україною походить від спільного розуміння безпекових викликів та загроз у Східній Європі. Незважаючи на те, що Польща й Україна знаходяться у різних стратегічних умовах – Польща, на відміну від України, є членом ЄС та НАТО, – обидві вони розглядають питання безпеки як найважливіші на порядку денному двосторонніх відносин.

Також важливо оцінити міцність економічного співробітництва обох країн, адже Польща є другим найбільшим торговельним партнером України. Зі свого боку, Україна посідає чотирнадцяте місце серед найбільших торговельних партнерів Польщі. Потенціал розвитку двосторонньої торгівлі залишається величезним і може стати основою поглиблення взаємозалежності. Угода про асоціацію, укладена між Україною та ЄС, надає додаткових імпульсів та простору для двосторонньої торгівлі, а кількість української робочої сили сприяє розвитку польської економіки [1, 10].

Підсумувавши все вищесказане, можна впевнено заявити, що сьогодні Польща для України є найціннішим серед усіх союзників, особливо на фоні війни з Росією. Найкращим прогнозом будуть такі ж тісні відносини між обома державами та їх розвиток у інших галузях.

Джерела та література

1. Столяренко Д. Актуальність принципів Вестфалю на прикладі україно-польських відносин. *Збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції «Травневі студії 2020: історія, міжнародні відносини»* / за ред. Ю. Т. Темірова. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2020. Вип. 5. С. 9–10.
2. Матеріали проєкту «Сто років сусідства» у публікації *Збруч. Сюжет 3*. Український інститут національної пам'яті. URL: [HTTPS://OLD.UINP.GOV.UA/NEWS/MATERIALI-PRO-EKTU-UKRAINA-I-POLSHCHA-STO-ROKIV-SUSIDSTVA-U-PUBLIKATSII-ZBRUCH-SYUZHET-3](https://old.uinp.gov.ua/news/materiali-pro-ektu-ukraina-i-polschna-sto-rokiv-susidstva-u-publikatsii-zbruch-syuzhet-3)
3. Чорна Н. Україно-польське економічне співробітництво. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2016. № 2. С. 31–42. URL: [http://zt.knute.edu.ua/files/2016/2\(85\)/4.pdf](http://zt.knute.edu.ua/files/2016/2(85)/4.pdf)

Огрєбчук Павло

Волинський національний університет імені Лесі Українки

НОВА ГЕОПОЛІТИЧНА РОЛЬ У ВІДНОСИНАХ УКРАЇНЦІВ ТА ПОЛЯКІВ

Ключові слова: *протиборство, трагедія, примирення, міграція, війна.*
Keywords: *confrontation, tragedy, reconciliation, migration, war.*

Драматична історія польського та українського народів у XVI–XVIII ст. сповнена особливо жорстокими селянськими бунтами й козацькими повстаннями, що придушувалися в потоках крові й залишили у свідомості багатьох поколінь давні незабуті взаємні кривди та почуття соціальної несправедливості [1, 112].

Українсько-польське протиборство 1939–1945 рр. на Волині й Галичині в історії наших етнополітичних відносин за своїми масштабами і наслідками було одним із найкривавіших. За кількістю людських жертв воно, можливо, не поступається періоду національно-визвольної війни українського народу під проводом Богдана Хмельницького. Польські історики наводять різні цифри стосовно поляків, які загинули унаслідок цього протиборства: на Волині – до 50–60 тис. поляків (Є. Туровський і В. Семашко, В. Філяр та ін.), у Галичині – 20–25 тис. ос. (Г. Грицюк). Українські жертви протиборства, на думку польських істориків, є порівняно незначними, мовляв, тисячі на Волині та 1–2 тис. на Галичині. Усі названі цифри є дуже сумнівними.

Ще одною трагічною сторінкою в історії обох народів став обмін населенням. Це було вигнання польського населення із західноукраїнських земель та українського – з українсько-польського пограниччя. Вирішальне значення мала угода між ПКНВ і урядом Української РСР від 9 вересня 1944 р. Немає сумніву в тому, що її основний зміст був визначений не в Києві чи Любліні, а в Москві. Взаємне переселення (так званий трансфер) польського й українського населення трагічно позначилося на долях сотень тисяч сімей і залишилося в пам'яті обох народів як важка сторінка їх історії [3, 142].

Сучасні й майбутні відносини між українським та польським народами можуть і повинні розвиватися як взаємовигідні і дружні за умови врахування обома сторонами гіркого досвіду Другої світової війни, його об'єктивного аналізу.